v domě ženichově a různými symbolickými způsoby dáváno najevo, že moc nad ženou přechází na muže.

K uzavření manželství vyžaduje se s počátku také skutečné nabytí držby ženy. Nabytí držby nad ženou bylo spatřováno ve výkonu soulože. Copula carnalis se pokládá za dovršení uzavření manželství.

Manželství u Germánů i u Slovanů bylo již v nejstarší době monogamickým. Vyskytá se také polygamie, avšak jen výjimečně. Zvláště o otázce, zda existovala polygamie u Slovanů, mínění se rozcházejí. Někteří badatelé vykládají zprávy pramenů, podle nichž někteří velmoži nebo panovníci slovanští měli více žen tak, že se zde jedná o zprávy o souložnicích vedle jedné manželky. Polyandrie se ve střední Evropě nevyskytá.

Zprávy o všech těchto formách manželství i o formách uzavírání manželství přicházejí jen v pramenech nejstarších dob. Brzy musely tyto formy manželství ustoupiti, když církev ujala se úpravy uzavírání manželství. Ale v některých zemích ve střední Evropě přece jen se setkáváme se zbytky starších názorů na způsoby uzavírání manželství v nižších vrstvách společenských.

O formě církevní pojednává se v právu církevním. Tamtéž o novějších úpravách manželského práva státem.

Pokud jde o zánik svazku manželského, byly známy ve starším právu různé případy. Svazek manželský zanikal smrtí manželů, při čemž při smrti manželově manželka v nejstarší době byla s ním pohřbívána. Bylo tak u Germánů i u Slovanů. Svazek manželský zanikal také, byl-li prohlášen manžel za osobu bez práva. V případech velmi častých vystupovala rozluka ve starším vývoji jednostranným rozhodnutím manželovým. Zvláště byla-li manželka neplodna, mohl ji manžel prostě zapuditi. I tyto formy rozluky se změnily vlivem církevního práva.

§ 32. Právní postavení manželů.

Z patriarchální moci manželovy plyne, že manžel měl právní moc nad manželkou. Manželka byla s počátku pokládána za předmět únosu a koupě a proto manžel nabýval plného panství nad tímto předmětem.

Manžel měl moc nad životem i smrtí manželčinou. Mohl

ženu usmrtiti, zvláště v případě její nevěry. Původní tato rozsáhlá moc manželova se zeslabovala a zůstala mu ochrana nad manželkou. V právu německém objevuje se v poručenství manželově, v právech slovanských vystupuje v ochraně manželově a v zastupování majetkoprávním. Zvláště v právu českém se tato zásada, jak bylo výše uvedeno, zřetelně projevila.

Ještě dosti dlouho i v novější době zůstala v některých právech ve střední Evropě převaha moci na straně manželově. Teprve vlivem práva přirozeného pronikl do zákonodárství směr, který zdůrazňoval právní rovnost manželů. Přece však zůstala právní převaha manželova v manželství vyjádřena zásadou, že manžel jest hlavou rodiny, po př. zásadou, že záležitosti rodiny jsou řízeny sice oběma manžely, v případě sporném rozhoduje však vůle manželova. Právní převaha manželova jest vyjádřena i tím, že bydliště manželky, její jméno, stav, státní příslušnost, domovské právo řídí se právními poměry manželovými. Manželka zásadně může podnikati právní jednání, jen výjimečně žádá se souhlas manželův v případě, že by z právních jednání manželky mohlo plynouti omezení majetkových práv manželových (na př. obchodnicí může se státi manželka jen se svolením manželovým [podle obchod. práva rakouského]).

§ 33. Manželské právo majetkové.

I. Právě tak jako v osobním postavení manželů je rozdíl i v majetkovém právu manželském mezi právy ve střed. Evropě.

a) P r á v o n ě m e c k é. V nejstarší době je v právu německém pravidlem, že veškeré jmění v rodině je ve vlastnictví manželově. I to jmění, které manželka přinášela do manželství. Jen výjimečně některé věci, určené manželce, mohou býti v jejím vlastnictví. Toto nepříznivé postavení právní změnilo se časem v její prospěch. Právě tak jako obdržela žena lepší majetkoprávní postavení ve své rodině, tak také zlepšilo se její postavení v manželském právu majetkovém. Náležely pak manželce tyto části z manželského majetku:

1. v ý b a v a (Heimsteuer, Aussteuer), t. j. ty částky majetkové, které ženě náležely již v její rodině a které si žena přinesla do rodiny. Byly to movité věci (oblek, prádlo, šperky a p.). Když žena nabyla dědického práva ve své rodině, byly